

СТАНИСЛАВ ЛЕМ
ЕДЕМ
ОТКЪС

Превод от полски: [Неизвестен], 1970

chitanka.info

Слънцето вече докосваше хоризонта, когато те се добраха до възвишението. Ракетата хвърляше дълга сянка, която се губеше далече някъде сред пясъците на пустинята. Преди да влязат вътре, те огледаха внимателно местността, но не откриха никакви следи, които да им покажат, че някой е бил наблизо в тяхно отсъствие. Реакторът работеше нормално. Полуавтоматът бе успял да почисти страничните коридори и библиотеката дотам, че го завариха безнадеждно затънал в дебел слой боклук сред лабораторията.

След вечерята, която те изгълтаха набързо, Докторът отново се занима с раната на координатора — тя пак кървеше.

— Е, сега вече можем да се посъветваме.

Те седяха в библиотеката, на надувни възглавници, Координаторът бе заел обичайното си място в центъра. Новата му превръзка просто блестеше с белотата си.

— Какво знаем? — започна той. — Знаем, че планетата е населена с разумни същества, които Инженерът нарече двутели. Названието не отговаря... впрочем, няма да се спирам на него. Ние се срещнахме със сложните прояви на цивилизацията на двутелите: с автоматичен завод, който ми се стори повреден и изоставен — сега аз не съм уверен в това; второ — видяхме огледални куполи по хълмовете с неизвестно за нас предназначение; трето — мачти, които излъчват нещо, вероятно някакъв вид енергия, техните функции също не са ни известни; четвърто — машини. Когато отразявахме нападението, ние пленихме една, приведохме я в действие и я унищожихме; пето — ние видяхме отдалече града им, за който не може да се каже нищо конкретно; шесто — споменатото от мен нападение изглеждаше така: двутелът насъска против нас — нека го наречем животно, вероятно, дресирано, което насочи срещу ни нещо, приличащо на малка кълбовидна мълния, то я управляваше от разстояние, докато не го унищожихме. И накрая, седмо — ние бяхме свидетели, когато се засипваше ровът, пълен с мъртви обитатели на планетата. Това е всичко, доколкото си спомням. Поправете ме или допълнете, може би съм сбъркал или пропуснал нещо.

— По принцип това е всичко, почти... — каза Докторът. — Като изключим това, което се случи оня ден на кораба.

— Напълно вярно. Изглежда, ти беше прав, тогава — онова същество бе голо. Възможно е да се е опитвало да се скрие и в

паническото си бягство е запълзяло в първата дупка, която му е попаднала — то пък да вземе да се случи тунелът, който води към нашата ракета.

— Хипотезата е твърде съблазнителна, но и твърде рискована — забеляза Докторът. — Ние, хората, преценяваме и разсъждаваме по земному, следователно можем да допуснем сериозни грешки, определяйки чуждата видимост за наша истина, тоест да отчитаме известни форми по схеми, донесени от Земята. Аз съм абсолютно убеден, че днес сутринта всички ние мислехме едно и също — че сме се натъкнали на гроба на жертви на насилия и убийства, но в действителност аз не знам, ние не знаем...

— Ти повтаряш това, макар че сам не си вярваш — прекъсна го възбудено Инженерът.

— Не става дума за това, в което вярвам — отговори Докторът. — Ако някъде съществува място, където вярата не влиза в работа, то това място е Едем. Дори да вземем хипотезата с „насъскването“ на електрическото куче...

— Как? Ти наричаш това хипотеза? Но това е факт! — възкликнаха почти едновременно Химикът и Инженерът.

— Вие мислите така. Но кажете за какво ни нападна то? Много е възможно по външен вид да му напомняме тукашни хлебарки или зайци... Та във вас, моля да ме извините, в нас, тази агресивна постъпка се е асоциирала с всички потресаващи неща, които бяхме видели до момента. И ето резултата — загубихме способността да разсъждаваме спокойно.

— А ако бяхме я запазили и не стреляхме незабавно, прахът ѝ отдавна да се развява там, до стълбовете. Не е ли така? — злорадо го пресече Инженерът.

Координаторът мълчеше. После обходи с поглед присъстващите:

— Ние направихме това, което трябваше да направим, но много е възможно да е станало някакво недоразумение между двете страни... Или вие смятате, че всички кубчета на играта са вече наредени? Добре, а този завод, повреден и изоставен от няколкостотин години, както ни изглежда, какво да го правим? Къде подхожда съответното кубче?

За няколко минути настъпи мълчание.

— Мисля, че Докторът за много неща е прав — продължи Координаторът. — Твърде малко знаем още, а положението ни засега е благоприятно. Доколкото може да се съди, те не знаят за нас нищо. Моите основания произтичат от факта, че нито един от техните пътища, тези бразди, не минава близо до мястото, дето е паднала ракетата, и все пак едва ли ще можем да разчитаме това състояние на нещата да продължи дълго. Аз бих искал да прецените нашето положение именно от тази гледна точка и тогава да направите своите предложения.

— В този гроб, най-общо казано, сега сме почти безпомощни. Достатъчно е само да се затвори тунелът и ние ще се издушим като мишки. Понеже всяка минута можем да бъдем открити, трябва да бързаме — нищо че моята хипотеза за агресивността на двутелите прилича на земна фантазия — яростно говореше Инженерът, — аз не съм способен да разсъждавам иначе, предлагам, по-точно, искам да се пристъпи незабавно към ремонт на системите и запуск на агрегатите.

— Колко време според тебе ще е необходимо за това? — прекъсна го Докторът.

Инженерът изведнъж утихна.

— Ето, виждаш ли... — уморено каза Докторът. — Защо трябва да се самозалъгваме? Ще ни открият, преди да свършим, защото, по моему — аз, разбира се, не съм специалист, — ще ни бъде нужна поне една седмица...

— За съжаление, това е вярно — потвърди Координаторът. — Освен това трябва да попълним запасите си от вода, да не говорим за грижите, които ще ни създаде радиоактивната, заляла кърмовия отсек. Освен това не е известно ще можем ли да приготвим всичко необходимо за отстраняване на повредите.

— Да, още една експедиция безусловно ще се наложи — съгласи се Инженерът. — Дори повече, по всяко вероятност, но само нощем. При това една част от нас — да речем половината или двама човека, трябва постоянно да бъдат в ракетата... Но защо само ние говорим? — обърна се той неочаквано към тримата мълчаливи слушатели.

— По принцип ние просто сме длъжни да работим колкото се може повече в ракетата и същевременно да изучаваме местната цивилизация — бавно каза Физикът. — До голяма степен това са противоречиви задачи. Броят на неизвестните е толкова внушителен,

че дори стратегическият разчет не ще ни помогне кой знае колко. Само едно нещо не подлежи на съмнение — рискът! Не ще избегнем риска, който граничи с катастрофа, независимо от избрания план за действие.

— Много добре виждам към какво се стремите — каза Докторът с все същия тих и уморен глас. — Искате сами себе си да убедите, че следващите експедиции трябва да се осъществяват едва когато имаме възможност да нанасяме мощни удари, тоест — атомни. Разбира се, с отбранителна цел. Но как ще завърши всичко това, след като против нас се опълчи цялата планета? Не, не изпитвам никакво желание да участвувам в тази пирова победа. Тя ще си остане пирова дори ако те не познават атомната енергия... А това съвсем не е сигурно. Кажете ми какъв тип двигател привеждаше в движение оня диск?

— Не знам — отговори Инженерът, — но във всеки случай не беше атомен. В това съм почти уверен.

— Ето, това „почти“ може да ни погуби — заключи Докторът.

Той се облегна назад и като притвори очи, опря главата си о ръба на библиотечния шкаф; може би даваше да се разбере, че се изключва от разговора.

— Това е то квадратният кръг — промърмори Кибернетикът.

— А ако се опитаме да установим контакт? — започна Химикът, като провлачваше думите.

Докторът рязко се наведе напред и като го гледаше насмешливо, произнесе:

— Е-е, благодаря ти, гълъбче. Вече бях започнал да се боя, че никой не ще се осмели да го каже.

— Но ако опитаме да влезем във връзка с тях, значи да им се оставим в ръцете! — подскочи от мястото си Кибернетикът.

— Защо? — хладно го прекъсна Докторът. — Дори и да се въоръжим с атомни излъчватели, не бива да се прокрадваме нощем към градовете или заводите им.

— Добре, добре. И как си представяш ти такъв опит за установяване на контакт?

— Хайде, кажи — подкрепи го и Координаторът.

— Аз съм съгласен, че не е необходимо да предприемем този опит точно сега — отговори Докторът. — Колкото повече системи на кораба успеем да оправим, толкова по-добре. Освен това трябва и да се въоръжим — макар и не с атомни излъчватели... После една част от

нас ще останат в ракетата, а другата част, да речем, трима, ще отиде в града. Двама ще останат по-назад, за да имат възможност да наблюдават третия, който ще се опита да установи контакта с населението.

— Я гледай колко подробно си обмислил всичко! Ти, разбира се, си намислил и кой ще отиде в града? — гласът на Инженера звучеше зловещо.

— Да. И това съм намислил.

— Аз не ще позволя да се вършат самоубийства пред очите ми! — изкрещя Инженерът и като скочи от мястото си, връхлетя върху Доктора. Този дори не му обърна внимание.

Инженерът целия трепереше. Никога не го бяха виждали толкова възбуден.

— Ако ние оцеляхме — до един — след такава авария, ако можахме да се измъкнем от тази гробница, в която се беше превърнала ракетата, ако едва излязохме невредими от този чудовищен по своето лекомислие риск — да се разхождаме почти като туристи по планетата, по тази чужда планета, заради някакви проклети фантазии и бълнувания!... — той се задъхваше от гняв. — Мисията на човека! Хуманизмът! Човекът сред звездите! Истината. Ти си глупак със своите идейки, разбираш ли! Никой не бил искал да ни убие! Никаква масова гробница не били заривали! Какво? Така ли беше? Какво? — Инженерът се наведе към Доктора, този повдигна глава и Инженерът млъкна.

— Да, искаха да ни убият. Много е възможно това да беше гроб на избити — каза Докторът и всички видяха с какво усилие той запазваше спокойствие. — А да се отиде в града е нужно.

— След това, което направихме? — попита Координаторът.

Докторът трепна.

— Да — каза той. — Ние изгорихме трупа... да. Впрочем правете онова, което считате за необходимо. Аз се подчинявам.

Той стана и излезе. Около една минута гледаха след него, може би очакваха, че той ще размисли и ще се върне.

— Напрасно се разгневи ти — тихо каза Координаторът на Инженера.

— Ти нали знаеш — започна Инженерът, но като погледна координатора в очите, повтори още по-тихо: — Да. Напрасно.

— Докторът е прав в едно — продължи Координаторът и намести смъкналата се превръзка, — онова, което ние открихме на север, не се покрива с онова, което видяхме на изток. По съвсем груба преценка градът се намира от нас на такова разстояние, на каквото и заводът — някъде около тридесет, тридесет и пет километра по права линия.

— Повече — каза Физикът.

— Възможно е. Та, ето какво, аз не мисля, че някакви елементи на тяхната цивилизация може да се намират също така близко на юг и запад — защото от това би следвало, че ние сме паднали в центъра на някакво незастроено място посред цивилизацията! Но това би било твърде странно и следователно неправдоподобно... Съгласни ли сте?

— Да — съгласи се Инженерът, без да погледне някого.

— Да — кимна Химикът. — Още от самото начало трябваше да говорим на такъв език.

— Аз споделям съмненията на Доктора — провлече Координаторът, — но считам наивно и неприложимо към ситуацията неговото предложение. Тук намираме съвсем друго равнище. Правилата за установяването на контакт с чужди нам същества са ни известни, но, и това е лошото, те не предвиждат ситуацията, в която се оказахме ние — без оръжие, почти зарити в земята. Естествено ние сме длъжни да поправим повредите на кораба, но нали едновременно се надпреварваме в събирането на информация между нас и тях. Засега ние сме напред. Този, който ни нападна, унищожихме. Но не знаем защо го направи. Може би действително им напомняме някакви техни врагове — според силите си трябва да проверим... Във връзка с това, че пускът на системите на кораба не е възможен в най-близко време, ние сме длъжни да бъдем готови на всичко. Ако цивилизацията, която ни окръжава, е достатъчно висока — а аз мисля, че е именно така, — това, което аз направих, което ние направихме, в най-добрия случай само малко отдалечава момента, когато ще ни открият. Според мен главните си усилия трябва да съсредоточим във въоръжението.

— Мога ли да кажа нещо? — обади се Физикът.

— Давай.

— Бих искал да се върна към гледището на Доктора. То е, бих казал, твърде емоционално, но зад него стоят и други аргументи. Вие всички познавате Доктора. По мое мнение той едва ли щеше да бъде

възхитен от това, което мога да кажа в защита на неговото предложение, но ще го кажа. Та ето, съвсем не е безразлична ситуацията, в която ще стане първият контакт между нас и тях. Ако те дойдат тук — и ще дойдат по... следи — тогава за взаимно разбиране и дума не може да става. Те ще ни нападнат, без съмнение, и ние ще бъдем принудени да се борим за живота си. Но ако ние отидем при тях, шансът да се разберем колкото и да е нищожен ще съществува. Следователно от стратегическа гледна точка по-добре е да имаме ние инициативата независимо от моралните проблеми, които биха могли да възникват.

— Добре, а как ще изглежда всичко това на практика? — попита Инженерът.

— Практически още нищо не се е изменило. На нас ни трябва оръжие, и то колкото се може по-бързо. Става дума за това, че след като се въоръжим, ще предприемем опит за контакт с чуждите същества... Но не върху вече изследвана територия.

— Защо? — попита Координаторът.

— Много е възможно да ни заставят да се бием, преди да сме се добрали до града. Нима мислите, че можем да влезем във връзка със съществата от дисковете, които се носеха над нас — та това биха били най-лошите условия, които можем да си представим.

— Тогава ние ще обмислим — каза Координаторът. — Има ли по-нататък?

— Нужно е да приведем в готовност Защитника — каза Химикът.

— Много време ли ще е необходимо за това? — обърна се към Инженера Координаторът.

— Нищо не мога да кажа. Без автоматите дори не ще можем да се доберем до Защитника. Той тежи четиринадесет тона. Нека каже Кибернетикът.

— Само да го проверим ще ни трябват два дни. Като минимум — наблегна на последната дума Кибернетикът. — Но отначало трябва да приведем в ред автоматите.

— И за същото време ти ще приведеш в ред всички автомати? — със съмнение в гласа попита Координаторът.

— Къде ти! Два дена ще ми отнеме само Защитникът, при положение че съм пуснал ремонтния автомат. Но на мен ми трябва още

един — товарен. За да го проверя, ще ми трябват горе-долу пак два дни. И, забележете, аз не знам дали въобще ще мога да го пусна.

Координаторът, който следеше с поглед говорещите, се намеси в разговора.

— Ясно. Списъкът на нещата, които не можем да направим, преди да ни открият, е дълъг. Нищо, сега аз мисля за въоръжението. Остават излъчвателите, нали така?

— Какви ти излъчватели? — каза раздражено Инженерът. — Няма защо да се залъгваме. Заради тях Докторът вдигна такъв шум, като че ли се готвехме да започнем тук атомна война. Разбира се, те могат да изхвърлят обогатен разтвор, но далечината на действието им не превишава седемстотин метра. Това са лейки, градински лейки и нищо повече, при това опасни за стрелящия, ако не е облечен в защитен скафандър. А скафандърът тежи сто и тридесет килограма.

— Значи само тежки вещи са останали на борда — каза Координаторът с такъв тон, че никой не разбра присмива ли се или не. — Ти нали си направил този разчет? — попита той Физика.

— Да. Има още един вариант: два излъчвателя, монтирани на разстояние не по-малко от сто метра един от друг, да стрелят така, че изхвърлените струи да се пресичат в целта. Тогава от двата субкритични потока ще се образува критическа маса, която ще даде началото на верижна реакция.

— Това е добре за развлечение на полигона — отбеляза Химикът. — Не си представям такава точност в полеви условия.

— Тоест, ние нямаме никакви атомни излъчватели? — възкликна удивено Кибернетикът. Обхвана го злоба. — Ето за какво, значи, е била цялата разправа: дали да излезем въоръжени до зъби или не! Желаете да се забавляваме ли?

— Ти забравяш за положението, в което се намираме — пресече го Координаторът. — Ако не се окаже друг изход, един човек с излъчвател ще прикрива отстъплението на останалите.

— Как! Без да има защитен насип?

— Ако не разполагаме с време — без.

Замълчаха.

— Добре де, а какво е количеството питейна вода? — наруши тишината Кибернетикът.

— Около хиляда и двеста литра.

— Но това е много малко!

— Малко е.

— Сега ви моля да давате конкретни предложения — заговори Координаторът. На бялата му превръзка отново изби кърваво петно. — Нашата цел е да спасим себе си и... обитателите на планетата. Няма ли предложения? Тогава решавам: експедициите ще продължат. Ако ни се удаде да установим контакт при благоприятни условия — ще направим всичко възможно да се разберем. Запасите ни от годна за пиене вода са извънредно малки. Поради липса на транспортни средства не можем незабавно да ги попълним. Затова трябва да се разделим. Половината екипаж ще работи в ракетата, другата половина ще изследва територията. Утре пристъпваме към ремонта на всъдехода и към монтаж на излъчвателите. Ако успеем, още вечерта експедицията ще започне. Някой да иска да каже нещо?

— Аз — озова се Инженерът.

Приведен, закрил лицето си с ръце, той оставяше впечатление, че гледа в пода през пролуките на пръстите си.

— Нека Докторът остане в ракетата...

— Защо? — удиви се Координаторът.

Останалите разбраха.

— Той... не ще предприеме нищо без нас... ако това имаш предвид — бавно, като подбираше внимателно думите си, каза Координаторът. Червеното петно на превръзката му се беше увеличило малко. — Ти грешиш, ако мислиш...

— Той... не може ли да се повика? Аз не желая така.

— Говори — каза Кибернетикът.

— Вие знаете какво направи той там... в този завод. Можеше да загине.

— Да. Но той единствен ми помогна... да разпръсна... — Координаторът не довърши.

— Това е истина — съгласи се Инженерът. Той не снем ръцете от лицето си. — Смятайте, че нищо не съм казал.

— Кой още иска? — Координаторът се изправи полека, повдигна ръка към главата си и с нея докосна превръзката.

— Тук или там — не е известно къде ще ги срещнем по-рано — като понижи глас, каза Физикът на Инженера.

— Ще хвърляме ли жребий? — попита Химикът.

— Това е невъзможно — на кораба остават винаги тези, които имат работа, тоест специалистите — каза Координаторът.

Бавно, удивително неуверено, той се изправи и изведнъж се олюля. Инженерът скочи, прихване го и го погледна в лицето.

— Момчета — каза той и повдигна вежди.

Физикът хвана Координатора от другата страна, докато останалите нареждаха на пода надувните възглавници.

— Не искам да лежа — промълви Координаторът, без да отваря очи. — Помогнете ми. Благодаря. Няма нищо, изглежда, шевът се е разшил.

Някой беше извикал Доктора. Той смени превръзката, постави допълнителни скоби и даде на Координатора някакви укрепващи прахове. После всички се приготвиха за спане. Към два часа светлината бе угасена и корабът потъна в тишина.

Координаторът, Химикът и Докторът трябваше да се отправят на юг в пет, три часа преди настъпване на тъмнината, но както обикновено се случва, можаха да бъдат готови към шест. Четвъртата седалка на всъдехода заемаше излъчвателя. Багажът им беше малко, ако не се смята столитровият бидон с вода, привързан отзад към багажника.

Всички малко се страхуваха от минутите на сбогуването. Оставащите стояха до ракетата и гледаха как неугледната машина описва около нея все по-големи кръгове. Координаторът, като управляващ всъдехода, седеше отпред, докторът и Химикът зад него, а редом с тях стърчеше тънкият ствол на излъчвателя. Като повърна внезапно всъдехода към ракетата, Координаторът извика:

— Ще гледаме да се върнем към полунощ, довиждане! — после рязко увеличи скоростта и след минута машината изчезна сред облак златистожълт прах, който полека започна да се отлага в западна посока...

Всъдеходът все по-бавно пълзеше по монолитната скала, слабо изпискваха спирачките. Спря на около метър от неочаквано открила се камениста пропаст.

Долу тъмнееше лабиринт от дълбоко потънали в земята стени, приличащи на земни укрепления. Техните върхове стърчаха на равнището на пропастта. Буквално от височината на птичи полет хората разглеждаха черните проходи на уличките, тесни, криволичещи,

с отвесни стени. В стените се забелязваха по-тъмни скосени навътре и сякаш насочени към небето четириъгълни отвори. Каменните силуети се сливаха в еднообразна маса, сред която дори и най-слаба светлинка не се забеляваше. Значително по-далеко, обаче, тук-там се прокрадваше мъждукаща светлина, а още по-нататък огънчетата зачестяваха, за да се слоят в еднообразно зарево, което обгръщаше каменните стени с неподвижна златиста мъгла.

Координаторът стана и насочи прожектора в уличката, до ръба на чиято стена бе спрял всъдеходът. Електрическият сноп падна върху една самотна вретенообразна колона, която се намираше на около сто крачки от ключващите дъга стени. По нея безшумно се стичаше вода. Около колоната, на триъгълни плочи, бяха струпани купчинки речен пясък, а малко по-нататък, до края на осветеното пространство се търкаляше затворен плосък съд.

— Това е някакво селище... — каза Координаторът, бавно местейки прожектора.

От малкото площадче с „кладенеца“ се пръскаха разширяващите се нагоре канали на уличките, притискани от скосените назад каменни стени с остри отвесни изпъкналости, наподобяващи корабни носове. Между изпъкналостите тъмнееха четириъгълните отвори. Всичко това много приличаше на старинно крепостно укрепление. Над отворията личаха черновати размазани ивици, сякаш следи от изригвал някога огън. Прожекторният лъч скачаше по островърхите пресичания на стените, падаше в черните ями на сутерените, заглеждате се в задънените улички.

— Изгаси! — изведнъж каза Докторът.

Координаторът послушно изключи прожектора и едва сега, в пълната тъмнина, забеляза настъпилата наоколо промяна.

Призрачното зарево, обливащо гребените на стените в далечината и изпъкналостите на неговия фон някаккви тръби, се разпадаше на отделни островчета, отслабваше — гасеше го една настъпваща от центъра към периферията вълна от мрак. Отделни стълбчета светлина тляха още известно време, после и те изчезнаха. Пълноводието на нощта поглъщаше едни след други каменните теснини, накрая пропадна и последната ивица светлина. Никаква искрица повече — мъртва тъма.

— Те знаят за нас... — заговори Химикът.

— Възможно е — прекъсна го Докторът. — Но защо имаше светлини само там? И... забелязахте ли как гаснеха? От центъра.

Никой не му отговори.

— С въсдехода там не можем да се спуснем. Някой трябва да остане при машината — каза Координаторът.

Химикът и Докторът замълчаха.

— Е, кой? — попита Координаторът.

Отново никой не отговори.

— Значи аз — реши той и се хвана за кормилото.

Въсдеходът със запалени фарове се движеше по ръба на стената. Няколкостотин метра по-нататък той спря до една каменна стълба, която водеше надолу.

— Аз ще остана тук — каза Координаторът.

— С какво време разполагаме? — попита Химикът.

— Сега е девет. Давам ви един час. За това време вие сте длъжни да се върнете. Вероятно ще ви бъде трудно да намерите пътя. След четиридесет минути ще изстрелям ракета. След още десет — втора; следващата — след пет минути. Постарайте се в това време да бъдете на някакво възвишение, макар че светлината ще видите и долу. Сега да си сверим часовниците.

Въздухът ставаше все по-хладен. Цареше тишина, която само вятърът нарушаваше.

— Да вземете излъчвателя, не си струва. В тази теснотия, дето няма къде да се обърнеш, така или иначе не можете да се възползвате от него. — Координаторът неволно понижи глас. — Ще ви стигнат и електрожекторите, впрочем става дума за контакта. Но не на всяка цена. Нали така?

Той каза това на Доктора. Оня кимна. Координаторът продължи:

— Нощта не е най-доброто време. Може би вие само ще се ориентирате в местността. Това би било най-разумно. Нали можем да се върнем тук! Старайте се да се държите заедно, защитавайте се един друг откъм гърба, избягвайте задънените улици.

— Колко дълго ще ни чакаш? — попита Химикът.

Координаторът се усмихна:

— Докрай. А сега вървете.

Химикът прехвърли през врата си ремъка на електрожектора и извади джобно фенерче, с което освети началото на стълбата. Докторът

вече се спускаше надолу. Изведнъж откъм върха избухнаха бели огньове — Координаторът също осветяваше пътя. Започнаха да се забелязват неравностите по каменистата повърхност, наедрили от заливащите ги сенки. Химикът и Докторът вървяха по дългия светлинен коридор. Като изминаха стотина крачки, те свърнаха в първата странична уличка. Малко след това сиянието, което посребряваше върховете на стените, се стопи. Координаторът бе изгасил фаровете.

Стъпките на двамата отчетливо отекваха в тишината. Камъните под краката им чаткаха ритмично и ехото, притиснато между плоскостите на заплашително надвесените стени на уличката, се отзоваваше кратко и глухо. Докторът и Химикът започнаха да се движат опипом. Протегнатите им ръце докосваха стената, хладна и гладка като стъкло. После Докторът запали фенерчето.

Вървяха дълго. Минаваха през улички, покрити с каменни плочи, високи и просторни като галерии; вървяха под сводове, от които висяха някакви безформени съоръжения — нещо като камбани или като бъчви, отбиваха се в обширни пусати зали. В светлината на фенерчето кръжеше прах, встрани зееха входове на гробници с тежък застоил въздух.

Понякога им се струваше, че чувствуват нечие присъствие. Тогава те гасяха фенерчетата и спираха, притаили дъх. Нещо шумолеше, пропляскваше, звукът от стъпките им се разбиваше в безформено ехо, затихваше, чуваше се неясно мърморене; от кладенците, открити в каменните ниши, заедно с нечистите изпарения долиташе някакъв безкраен стон.

Докторът и Химикът вървяха по-нататък. Струваше им се, че в мрака сноват някакви фигури, дори един път те забелязаха внезапно появило се откъм страничната уличка бледо личице, прорязано от бръчки, но когато изтичаха до това място, там нямаше никой. Само на камъните лежеше парче тънък златист варак.

Докторът мълчеше. Той съзнаваше, че това пътешествие, голямата опасност, нещо повече — безумието да тръгнеш нощем при такива тежки условия, изцяло лежат на неговата съвест; знаеше, че Координаторът прие риска, защото времето бързаше, а той най-убедено от всички се домогваше до опита за контакт. Десетки пъти

Докторът си повтаряше, че ето, те ще отидат само до следващата пресечка и... вървеше по-нататък.

Веднъж до тях достигна шляпане от нечии стъпки, съвсем близко и отчетливо. Те побягнаха към звука, шляпането рязко се ускори, тропот изпълни уличката. Неговото накъсано ехо се биеше между надвисналите стени, те се носеха със запалени фенерчета под вълнообразния свод от сиви отражения, черните проходи на страничните улички отлитаха назад. Накрая, вече запъхтени, те прекратиха безсмислената гонитба.

— Слушай, тези да не би да ни примамват? — Химикът бе почнал да се успокоява.

— Глупости! — процеди сърдито Докторът.

Стояха до пресъхнал каменен кладенец, стените зееха с черните си отвори, в едно от тях се мярна бледо сплеснато лице, но когато светлината на фенерчета се насочи натам, отворието бе пусто.

Тръгнаха отново по-нататък. За присъствието на обитателите на селището не бе нужно да гадаят повече — то се чувствуваше навсякъде, ставаше непоносимо. В главата на Доктора пробягна мисълта, че е по-добре едно нападение, схватка, отколкото това упорито пътешествие, което не водеше никъде. Той погледна часовника. Повече от тридесет минути бяха изминали, време беше да се връщат.

Химикът бе избързал с няколко крачки. Когато минаваше покрай чернеещия се вход в стената с формата на арка, той машинално повдигна фенерчето. Светлината се плъзна по ред стенни ниши и се закова върху настръхнали и застинали голи гърбове.

— Ето ги! — извика той, като инстинктивно отстъпваше.

Докторът влезе вътре. Химикът светеше отзад. Голите фигури, сбити в купчина, се притискаха към стената. В първия момент на Доктора се стори, че са мъртви — в тясната ивица светлина блестяха воднисти капки, стичащи се по гърбовете им.

— Ей! — тихо извика той, чувствувайки, че това е лишено дори от капчица смисъл.

Някъде високо отвън се разнесе провлечено треперецо изсвирване. В каменния свод се разби многогласен стон. От сгърчените фигури ни една не мръдна, те само стенеха с тънки протяжни гласове: затова пък от улицата долетяха звуците на отделни стъпки, стъпките

преминаха в галоп, мярнаха се няколко тъмни силуета, ехото се раздипляше все по-нататък и по-нататък. Докторът погледна навън — нямаше никой. Неговата безпомощност премина в яростна злост: той застана до изхода и угаси фенерчето, за да чува по-добре.

Изведнъж от тъмнината долетя тропот, който приближаваше.

— Идат!

Докторът по-скоро почувствува отколкото видя, че Химикът приготвя оръжието.

— Не стреляй! — извика му той.

Пустата улица неочаквано се изпълни. Наоколо подскачаха гърбове, всичко закипя, чуваше се шум от удари на големи и меки тела, някъде в дълбочина се носеха огромни крилати сенки, от всички страни ги притискаше дрезгава кашлица; няколко гласове мъчително заридеха, после огромната маса рухна в краката на Химика и го подкоси. Падайки, той забеляза в последния момент втрещеното в него белооко лице, фенерчето му се удари в камъните. И стана тъмно. Химикът отчаяно го търсеше с ръце на слепец по настилката.

— Докторе! Докторе! — викаше Химикът, но гласът му потъваше в хаоса от десетки тела, огромните туловища с малки ръчички се блъскаха; най-после той напипа металическия цилиндър и тъкмо се изправяше на крака, силен удар го отхвърли до стената. Отгоре някъде се разнесе изсвирване, в един миг всичко замря, той почувствува вълна от топлина, излъчвана от загорелите тела, нещо го блъсна, той се завъртя, закрещя, усетил плъзгавото отвратително докосване — внезапно от всички страни го обкръжи тежко дишане.

Химикът натисна копчето и фенерчето светна. За няколко секунди линията от огромни изгърбени туловища се разтегна, малките лица се блещеха с ослепени очи, сбръчканите главички се поклащаха, после натискът отзад се засили и голите гиганти се стовариха върху него. Химикът извика още един път. В обкръжаващия го хаос той не можа да чуе собствения си глас. Притиснаха го мокри и горещи торсове, той вече не усещаше земя под краката си, но не се и опита да се съпротивлява. Блъскаха го, влачеха го някъде, душеше го отвратителна миризма, той стискаше конвулсивно до гърдите си фенерчето, осветяващо най-близките същества, а те го гледаха безпаметно и се стараеха да се дръпнат, но тълпата не го пускаше. Тъмната виеше непрекъснато с хрипкави гласове, торсове, облени в

приличаща на пот водниста течност, се скриваха в нещо като издутини на гръдните мускули.

Накрая той напипа някакво каменно стъпало, не, парче камък, изскубна се нагоре и вдигна високо фенерчето.

Зрелището беше страшно. От стена до стена бушуваше море. Като се приближаваха към Химика, огромните същества се вглеждаха в него с разширени очи и веднага се опитваха да се отстранят. Той видя техните отчаяни конвулсивни опити, но бе невъзможно да се противостои на напора на голата маса, която с ужасен вой се изтегляше надолу по уличката, като притискаше крайните до стените.

Изведнъж Химикът видя Доктора. Изгубил фенерчето си, той се движеше, по-вярно, плуваше сред тълпата, блъскаха го, премятаха го. Във въздуха се развяваха някакви парцали. Химикът насочи пред себе си електрожектора и колкото можа, съдържа натиска. Чувствуваше ръцете си безплътни — мокри, хлъзгави тела го блъскаха, после отскачаха, носеха се нататък, тълпата редееше, из мрака поникваха нови групи, светлината изгасна, непроницаемата тъмнина клокочеше, хлипаше, стенеше, обилна пот смъдеше в очите му, той поемаше въздух, който пареше в дробовете, губеше съзнание.

Той се добра до някакво каменно стъпало, опря гръб о хладните камъни, като ловеше жадно въздух с устата си: вече различаваше отделни стъпки, прошляпващи скокове, хорът от мъчително виещите гласове се отдалечаваше. Като се опря с ръце на стената, той стана, но краката му се подкосяваха, искаше да извика Доктора, но не можеше да промълви ни дума — изведнъж бяло зарево изскубна от мрака гребена на противоположната стена. Химикът, макар и не веднага, съобрази, че това навярно е Координаторът, който им сигнализира с ракета.

Той се наведе и потърси отново фенерчето. До самата земя въздухът беше наситен с отвратителна, невъобразима смрад, от която му се повдигаше. Изправи се и чу далечен вик. Беше гласът на човек.

— Докторе! Насам! Насам! — закрещя в отговор.

Гласът отвърна нещо съвсем отблизо, между черните стени се показва ивица светлина. Докторът вървеше бързо, но леко се поклащаше също като пиан.

— А-а — каза той, — ти си тук, добре...

Той се опря о рамото на Химика.

— Влякоха ме не много — успях да се добера до нишата... Изгуби ли фенерчето?

— Да.

Докторът все още се държеше.

— Върти ми се главата — задъхвайки се, но все пак спокойно обясни той. — Нищо, сега ще мине...

— Какво беше това? — шепнешком, като че ли на себе си, каза Химикът.

Докторът не отговори. После двамата се вслушаха в тъмнината — отново в нея се прокрадваха стъпки, тя гъмжеше от шумове, на няколко пъти до тях достигна приглушен от разстоянието стон. Небето над стените блесна и освети гребените им, светлината затрептя, после, избледнявайки, се свлече надолу, също като мигновен изгрев и заник на слънцето.

— Да вървим — казаха и двамата едновременно.

Ако Координаторът не бе изстрелвал ракетите, то едва ли биха се върнали до разсъмване. Заревото още на два пъти прогони мрака из каменните теснини, помогна им да определят правилната посока. По пътя назад те срещнаха няколко бегълци, които, изплашени от светлината на фенерчето, панически се стопиха в тъмнината, а веднъж, в подножието на стръмната стълба, се натъкнаха на едно вече изстинало тяло. Те го прекрачиха мълчаливо. Беше почти единадесет часа, когато се добраха до площадчето с каменния кладенец. Електрическият сноп едва бе облизал колоната, когато отгоре изгряха фаровете на всъдехода.

Химикът и Докторът тичешком изкачиха стълбата и като дишаха тежко, седнаха на стъпките на машината. Координаторът изключи фаровете и без да продума, започна да се разхожда около всъдехода — даваше им време да се съвземат, преди да заговорят.

После, когато те му разказаха всичко, той само забеляза:

— Добре е, че нещата са се развили по този начин. Тук има един от тях, разбирате ли сега...

Докторът и Химикът не го разбраха, но когато той включи страничния прожектор и го обърна назад, скочиха. На няколко метра от всъдехода лежеше неподвижно двутел. Докторът първи се озова до него.

Гол, двутелът полулежеше — горната част на големия му торс бе приповдигната. Из хлътнината между гръдните му мускули едно голямо бледосиньо око гледаше хората.

— Как е попаднал тук? — тихо попита Докторът.

— Дотича отдолу, няколко минути преди вас. Когато изстрелвах ракетите, избяга, после се върна.

— Върна се! Сам?!

— Да, на същото това място.

Те стояха объркани пред двутела, който дишаше тежко — като след дълго бягане. Докторът се наведе. Искеше да поглади с длан или да потупа приятелски гиганта, но онзи затрепери, по бледата му кожа избиха едри като мехури воднисти капки.

— Бои се от нас... — тихо каза Докторът и добави безпомощно: — Какво да правим?

— Да го оставим и да си вървим. Вече е късно — подхвърли Химикът.

— Никъде няма да ходим. Слушайте... — Докторът бе раздвоен. — Знаете ли какво? Да поседим...

Двутелът не помръдваше. Ако не бяха ритмичните движения на неговата дискообразно разширена гръд, можеше да се помисли, че е мъртъв. Химикът и Координаторът последваха примера на Доктора и седнаха до него на каменната плоча. От тъмнината долиташе далечен шум на гейзер, понякога вятърът пърхаше сред невидими храсталаци, пръснатото селище долу закриваше непроницаема нощ; в светлината на фаровете се виждаха от време на време парцали мъгла, сред тях всъдеходът приличаше на някаква черна декорация. Десет минути бяха изминали в напрегнато очакване, хората бяха започнали да губят надежда, когато двутелът изведнъж ги стрелна с око през пролуката на своето укритие. Но бе достатъчно само едно непредпазливо движение на Химика и пролуката се затвори — този път не за дълго.

Накрая, едва след половин час, гигантът се изправи. Главата му стърчеше два метра над земята, но той би бил по-висок, ако не се накланяше напред.

Нито Координаторът, нито Химикът можаха да разберат как Докторът постигна това — после Докторът ги уверяваше, че също не знае, но всеки случай след внимателните потупвания, леките погалвания и нашепвания двутелът измъкна своя гъвкав торс из

вътрешното гнездо и позволи на Доктора да го хване за тънката ръка и поведе към всъдехода. Когато двутелът вървеше, неговите членове се преобразяваха. На пръв поглед той можеше произволно да премества и прибира краката си, а в същност просто се съкращаваха мускулите около крайниците му, което после стана очевидно. Мъничката глава на гиганта увисваше напред и с наивно удивление гледаше стълпените около него хора.

— И какво сега? — поинтересува се Химикът. — Тук едва ли ще се разберем.

— Как какво — отговори Докторът. — Ще го вземем с нас.

— А на тебе главата ти в ред ли е?

— Това би ни дало много — каза Координаторът, — но... той тежи може би половин тон.

— Е, и какво от това? Всъдеходът е разчетен за много повече.

— О, нищо. Само че ние тримата, без него и товара, правим над триста килограма. Могат да се скъсат ресорите.

— Ако е така — каза Докторът, — тогава не ни е нужен. Нека си върви.

При тези думи той побутна двутела към водещата надолу стълба.

Огромното същество (когато двутелът стоеше до тях, особено когато светлината на фара не падаше върху него, през цялото това време им се струваше, че неговата глава е отсечена и на нейно място е забучена друга, чужда, извънредно малка и при това много ниско присадена) изведнъж настръхна и по кожата му избиха познатите едри воднисти капки.

— Е, недей така, дявол такъв... аз просто се пошегувах — промърмори Докторът.

Реакцията на двутела поразя и приятелите на Доктора, който едва можа да успокои огромното същество. Сега оставаше да наместят някак новия пътник, но това никак не беше лесно. Все пак Координаторът изпусна въздуха от колелата така, че всъдеходът просто „седна“ върху камъните, премести задните седалки върху багажника и върху им стовари излъчвателя. За беда двутелът не желаше да влезе в машината. Какво ли не прави Докторът: потупваше го приятелски, уговаряше го, побутваше го, сам сядаше и излизаше от всъдехода — ако не бяха необичайните обстоятелства, всичко това вероятно би изглеждала много забавно. Беше вече дванадесет, а те още не бяха

тръгнали. Чакаше ги около сто километра път в непрогледна тъмнина, със стръмни изкачвания и слизания през пресечена местност. Накрая Докторът изгуби търпение. Той улови ръката, която се подаваше от малкия торс, и извика:

— Бутнете го отзад!

Химикът се поколеба, но Координаторът силно подпря рамо о изгърбеното туловище на двутела, онзи издаде някакъв скимтящ звук и, загубил равновесие, се озова в машината. После всичко тръпна бързо. Координаторът отново напопа гумите, всъдеходът, макар и силно наклонен, меко се отлепи от мястото си. Докторът седна пред новия пасажер, тъй като Химикът предпочете да избегне едно такова съседство и се съгласи да бъде настанен на много неудобно място — зад гърба на координатора.

... Спокойно примигваха звездите, огромното същество на задната седалка не помръдваше, само веднъж се пораздвижи — също като човек, комуто е омръзнало да седи в една и съща поза, — понамести се и това напълно човешко движение странно развълнува Доктора.

Колелата заподскачаха по ровините — всъдеходът вече се спускаше по продълговатия неравен водораздел, Координаторът малко намали скоростта, защото видя „езика“ на едно варовиково свличане пред себе си, а по-нататък ровините продължаваха. Внезапно, отляво, до слуха им достигна засилващо се пронизително свистене. Последва зашеметяващ вой, проблесна една неясна гигантска маса, която им пресече пътя. Спирачките на всъдехода рязко изпищяха, машината се разтресе. Миришеше на горчив топъл вятър. Жестокото свистене отново приближаваше. Координаторът изгаси фаровете. В тъмнината, на няколко крачки от всъдехода, преминаха нещо като смерчове. Високо над земята се носеха с фосфоресциращо мигане гондоли; влизайки в завоите, леко се накланяха все под един и същ ъгъл. Шепнешком, хората брояха: „Осма, девета, десета...“ След петнадесетата настъпи прекъсване.

— С толкова още не бяхме се срещали — каза Докторът.

Отново долетя някакъв звук, но този път неизвестен, много понисък; той се приближаваше по-бавно. Координаторът включи на заден ход, всъдеходът започна да отстъпва. Те се свлякоха в подножието на хълма, колелата слабо пукаха по варовиковите отломки.

Координаторът още не бе успял да удари спирачките, когато в тъмнината пред тях с басов звук изплува неясен силует; високо над дърветата звездите потъмняха, земята потрепери като че ли минаваше лавина. Бръмчейки като някакъв тежък пумпал, тъмнината над тях прегази следващият призрак. И още един. Гондоли не се виждаха — светеше червеникаво неправилен, заострен в краищата контур на някаква конструкция, бавно въртяща се в посока, обратна на движението ѝ.

Стана отново тихо, само отдалеко долиташе ту засилващо се, ту отслабващо бръмчене.

— Истински колоси! Видяхте ли? — каза Химикът.

Координаторът почака още малко, после включи фаровете, отпусна спирачките, всъдеходът потегли, задвижен от собствената си тежест, след това запали мотора и машината още по-бързо се понесе напред. Макар че по оста на ровините беше по-лесно да се върви, Координаторът предпочете да не рискува — върху тях би могло да налети някое от призрачните чудовища. Той се опита да продължи мислено маршрута на срещнатите машини — те идваха откъм северозапад и се отдалечаваха на изток, но това не доказваше нищо — те можеха да променят посоката си, това се видя, и каква е гаранцията, че нямаше пак да я променят. Той нищо не каза, но душата му беше неспокойна.

Преди да потеглят към поселението, бяха се уговорили Инженерът да окачи на върха на ракетата лампа-маяк. Затова те търсеха мигащата светлина, всъдеходът вървеше малко по-бавно, те свърнаха на северозапад, но времето течеше, а наоколо се разливаше все същият еднообразен мрак както и преди. Координаторът отдавна беше включил на габарити, а сега ги изгаси с риск да се ударят о някое невидимо препятствие. Веднъж те забелязаха трепкащо огънче и се понесоха нататък с максимална скорост, но след няколко минути вече разбраха, че това е просто звезда близо до хоризонта. Беше три часа и двадесет минути.

— Може лампата да се е повредила — предположи Химикът.

— Свий наляво — изведнъж се обади Докторът.

Координаторът сви, показаха се невисоки хълмчета, всъдеходът пресече една дълбока около половин метър ровина, неочаквано всичките трима видяха неясно припламване и изпълзялата на неговия

фон удължена сянка, чийто връх мигновението обкръжи с ореол. Всъдеходът рязко подскочи, втурна се напред, едно ново примигване на лампа, заслонена от кърмата на кораба, освети три малки фигурки. Координаторът включи фаровете, фигурките затичаха с вдигнати нагоре ръце.

Координаторът стигна до тях и спря.

— Всички ли се върнахте? — извика Инженерът.

С един скок той се намери до всъдехода, но веднага се дръпна като ужилен при вида на безглавата фигура, която неспокойно се размърда.

Координаторът обгърна с едната си ръка Инженера, с другата — Физика, постоя така за секунда, като че ли се опираше на тях. Петимата се стълпиха около страничния рефлектор — Докторът тихо говореше нещо на двутела.

— При нас всичко е наред — каза Химикът, — а при вас?

— Повече или по-малко — отговори Кибернетикът.

Дълго се гледаха един друг. Мълчаха.

— Ще поговорим или да вървим да спим? — попита Химикът.

— И ти можеш да спиш? Изумително! — възкликна Физикът. — Да спи. О, господи! Те бяха тук, разбирате ли?

— Така си и мислех — каза Координаторът. — Имаше ли сражение?

— Не. А при вас?

— Също не. Мисля... това, че те са открили ракетата, може да се окаже по-важно от онова, което видяхме ние. Разказвайте.

— Пленихте ли го? — попита Инженерът.

— Собствено... май че той ни плени. Тоест — позволи доброволно да го вземем със себе си. Но, това е цяла история. Дълга и сложна, макар че уви от нея нищо не разбираме...

— Точно така е и при нас! — разгорещи се Кибернетикът. — Те се появиха един час след вашето заминаване. Мислех... мислех, че това е краят — тихо призна той изведнъж.

— Не сте ли гладни? — попита Инженерът.

— Изглежда, съвсем съм забравил за това. Докторе! — извика Координаторът. — Ела тук!

— Какво, съвещание ли? — Докторът излезе из всъдехода и приближи към другарите си, но по прежнему не изпускаше от очи

двутела, който, неочаквано, удивително леко скочи на земята и бавно запристъпва към хората. Но едва докоснал границата на осветения кръг — отстъпи и замря.

Хората мълчаливо го гледаха. Огромното същество се отпусна на земята, още една секунда стърчеше главата му, после мускулите се раздвижиха — само пролуката остана, от която проблясваше на разсеяната светлина синьо око.

— Значи, те бяха тук? — попита Докторът.

В този момент само той не гледаше двутела.

— Да. Двадесет и пет движещи се кръгове, такива като онзи, дето заловихме, и четири машини, много по-големи, не вертикални дискове, а нещо като прозрачни пумпали.

— Ние ги срещнахме! — извика Химикът.

— Кога? Къде?

— Преди един час, когато се връщахме. Едва не се сблъскахме. А те какво направиха тук?

— Не много — заговори Инженера. — Дойдоха в колона, откъде — не знаем. Като никога всички бяхме във вътрешността на ракетата. Когато се показахме, те вече се носеха един след друг около ракетата. Не се приближаваха. Мислехме, че това е първата група за претърсване, дозорът, главното тактическо разузнаване, и какво — заложихме излъчвателя до ракетата и зачакахме. А те се въртяха около нас, през всичкото време на една страна, не се отделяха и не приближаваха. Тази история продължи час и половина. След това се появили онези, големите пумпали — тридесет метра високи! Колоси! Те са по-бавни. На човек му се струва, че те могат да се движат само по въздушните бразди, оставени от ония, другите. Движещите се дискове им освободиха място в своя пръстен, и то така, че се редяха — една голяма машина — една малка, една голяма — една малка. И почнаха пак да се въртят. Понякога забавяха движението и дори веднъж две едва не се сблъскаха, по-точно — те се докоснаха една друга. Трясъкът беше ужасен, но след него нищо не последва — те продължиха да се въртят.

— А вие?

— Е, какво ние? Потяхме се до излъчвателя. Удоволствието не беше голямо.

— Вярвам ви — тържествено каза Докторът, — а по-нататък?

— По-нататък ли? Отначало все си мислех, че аха да ни нападнат, после — че само правят наблюдения. Удиви ме техният строй и това, че ни за секунда не спират. Нали знаем, че такъв кръг може да се движи на място. Та, някъде към осем изпратих Физика за маяка — трябваше да го окачим за вас. Но нали вие не бихте могли да минете през тази проклета стена — и тогава за пръв път ми мигна през ума, че това е блокада! Ясно, нужно беше да опитаме да се разберем по някакъв начин, докато не е станало късно. Седяхме до излъчвателя все още и започнахме да сигнализираме с лампата — на серии: отначало по две светвания, после по три, по четири.

— Теоремата на Питагор? — попита Докторът и Инженерът напразно се опита да види не се ли подсмива Докторът.

— Не — каза накрая той, — обикновена числова редица.

— А те какво? — Химикът жадно ловеше всяка дума.

— Как да ти кажа... Собствено, нищо.

— Какво значи това „собствено“? А „не собствено“?

— Е, те правеха разни работи през цялото време — и преди нашите сигнали, и когато ги излъчвахме, и след това, но нищо такова, което би изглеждало като опит за установяване на контакт.

— И какво правеха?

— Въртяха се по-бързо или по-бавно, сближаваха се, нещо се движеше в гондолите им...

— А пумпалите, онези големите, също ли имат гондоли?

— Нали ти каза, че сте ги видели?

— Когато ги срещнахме, беше тъмно.

— Не, никакви гондоли те нямат, вътре въобще нямат нищо. Празно. Затова пък по периметъра върви... плава... как да кажа, върти се нещо като затворен съд, изпъкнал в краищата, вдлъбнат в центъра, който може да спира различно, а по страните му — цяла редица рогове — такива едни конусни надебелявания. Съвършено безсмислено. От моя гледна точка, разбира се. Та за какво говорех... да, тези пумпали излизаха понякога от пръстена, сменяха си местата с малките дискове.

— Колко често?

— Различно. Във всеки случай никаква числена последователност не ни се удаде да установим. Казвам ви — вземах под внимание всичко, което би могло да има някаква връзка с техните движения, защото очаквах някакъв отговор. Те правеха даже сложни

фигури. Ето например през втория час онези големите намалиха скоростта, почти спряха, пред всеки пумпал застана по-малък диск, те бавно тръгнаха към нас, но изминаха не много — може би петнадесет метра, големите пумпали след тях, и отново започнаха да описват кръгове.

Този път те бяха два — единият вътрешен, по който се движеха четири големи и четири малки машини, и външен — от останалите плоски дискове. А аз вече бях започнал да мисля какво да предприема, за да можете вие да се върнете. Но ето че те се построиха в една дълга колона и се отдалечиха отначало по спирала, а после — право на юг.

— В колко часа стана това?

— Малко след дванадесет.

— Значи ние, вероятно, сме срещнали други — обърна се Химикът към Координатора.

— Не е задължително. Те биха могли да се отбият някъде.

— А сега вие разказвайте — помоли Физикът.

— Нека говори Докторът — каза Координатора.

— Добре... И така... — за няколко минути Докторът им разказа за всички приключения и продължи: — Помислете само, всичко, което става тук, ни напомня различни неща, известни ни от Земята, но винаги отчасти — винаги няколко камъчета остават излишни и мозайката не се получава. Това е много характерно! Техните машини се появяват тук, като че ли в боен строй — може би това е бил разузнавателен патрул, може би — главният армейски дозор, може би начало на блокада? Или всичко по малко, а в резултат — нищо ясно. По пътя ние се натъкнахме на глинести ями с трупове — те, разбира се, бяха ужасни, но какво собствено означаваха? Гробове? Така изглеждаше. После тяхното поселение или каквото и да било там. Това вече беше нещо свършено невероятно! Кошмарен сън. Но ние не срещнахме никой, който би искал да ни задържи или да установи с нас някакъв контакт — нищо подобно! Това, да ви кажа, е най-непонятно — поне за мене. Цивилизацията на планетата е несъмнено висока. При това е задължително да съществува отлична система за сигнализация — нали те изгасиха светлините в своя град, буквално минута след нашето пристигане — а ние вървахме много бързо и никого не намерихме по пътя си... Без съмнение те са надарени с разум, но защо тълпата, която ни обкръжаваше, се държеше като стадо овни,

обхванати от паника. Ни следа от някаква организация... Отначало те като че ли избягаха от нас, после ни обкръжиха, стъпкаха, възникна неописуем ужас, всичко това беше безсмислено, просто безумно! И така във всичко! Индивидът, който ние убихме, беше облечен в някакъв сребрист станиол, а тези бяха голи, само на неколцина се размятаха някакви парцали. Един от трупите в ямата имаше затъкната тръбичка в кожен израстък... И което е най-странното, имаше око като у този пред вас, докато други нямаха очи, но пък имаха носове. Когато си мисля за това, ме спохожда опасението, че даже и този, който сме довели, едва ли ще ни помогне много. Естествено, ще се постареем да се обясним, но не вярвам това да ни се удаде.

— Целият събран досега информационен материал трябва да се запише и да се квалифицира някак си — забележа Кибернетикът, — иначе ще затънем в него. Трябва да кажа... Докторът навярно е прав, но... Тази история с тълпата, която отначало ви обкръжила, а после се разбягала...

— Това беше абсолютно безумие — каза Химикът.

— Може би вие сте разбудили селцето и те, просто са били потресени — та представете си един хотел на Земята, да речем, в който влиза един тукашен въртящ се кръг. Нима няма да избухне паника?

Химикът упорито поклати глава. Докторът се усмихна.

— Ти не беше там, трудно е да ти се обясни. Паника?! Превъзходно. А после, когато всички хора са се изпокрили или разбягали, кръгът излиза на улицата и тогава един от бегълците, гол като излязъл от баня, треперейки от страх, тича след този кръг и дава на водача да разбере, че иска да пътува с него. Така ли?

— Но той не ви е молил...

— Не е молил? Попитай тях, ако не ми вярваш, какво стана, когато си дадох вид, че се каня да го натиря обратно.

— Драги мои — каза Координаторът, — вече е четири без четвърт, а утре, тоест днес, могат да ни направят нови визити — въобще тук всяка минута може да става всичко, което ви е угодно. Нищо не може да ме удиви! Какво направихте по ракетата? — попита той Инженера.

— Малко. Цели четири часа ние прекарахме до излъчвателя! Проверихме един свръхпроводящ електронен мозък тип „микро“,

радиоапаратурата е почти оправена — Кибернетикът ще разкаже по-подробно. За съжаление много каши са се забъркали.

— Не ми стигат шестнадесет ниоботанталови диоди — каза Кибернетикът. — Криотроните са здрави, но без диодите нищо не може да се направи с мозъка.

— А не можеш ли да вземеш от други?

— Взех, и то много — повече от седемстотин.

— Повече няма ли?

— Може от Защитника. Но не мога да се добера до него. Той е най-долу.

— Слушайте, ние цялата нощ тука ли ще прекараме до ракетата?

— Правилно, да вървим. Не, чакайте — какво стана с двутела.

— Да, и с всъдехода.

— Длъжен съм да ви съобщя нещо не особено приятно: от този момент трябва да има постоянна охрана — съобщи Координаторът. — Беше просто безумие че досега нямахме. Първите два часа до разсъмване кой желае, после...

— Аз — обади се Докторът.

— Ти? За нищо на света, само някой от нас — каза Инженерът, — ние си бяхме тук.

— А аз седях във всъдехода. Уморен съм не повече от тебе.

— Хайде стига. Отначало Инженерът, после Докторът — каза Координаторът.

Той се протегна, разтри измръзналите си ръце, пристъпи до всъдехода и изключи фаровете. После бавно започна да бута машината към ракетата.

— Слушайте — Кибернетикът стоеше над неподвижно лежащия двутел, — какво да правим с него?

— Ще го оставим тук. Навярно спи. Няма да избяга. Какво пък, нали е пътувал с тях? — подхвърли Физикът.

— Но така не трябва. Все пак трябва да го охраняваме... — започна Химикът и не довърши.

Един след друг всички вече се спускаха по тунела. Той погледна наоколо, сърдито повдигна рамене и тръгна след останалите. Инженерът разположи около излъчвателя надувни възглавници и седна, но чувствувайки, че веднага започва да го бори съня, стана и започна да се разхожда.

Пясъкът тихичко скриптеше под ботинките му. На изток небето сивееше, звездите, постепенно преставайки да трепкат, избледняваха. Въздухът беше хладен и чист — той се помъчи да усети в него чуждия дъх, запомнен с първото излизане на повърхността на планетата, но така и не можа да го усети. Хълбокът (ако можеше да се каже така) на лежащото по-далече същество се повдигаше и отпускаше равномерно. Изведнъж Инженерът видя дълги и тънки пипалца, които изпълзяха от гърдите на двутела и го хванаха за крака. Той отчаяно се дръпна, препъна се, едва не падна — и отвори очи. Беше заспал вървешком. Вече бе по-светло. Перестите облачета образуваха на изток дълга наклонена верига, единият ѝ край започна да гори, в нерешителната сивота на небето струеше синевина. Последната ярка звезда се разтвори в нея. Инженерът стоеше с лице към изгрева. От сиви облаците ставаха бронзово-златни, по краищата им бушуваше огън, розовата полоса, смесена с бисерна белота тръгна по небосклона — плосък, като изгорен, край на планетата изведнъж се отдръпна от съприкосновението на огромния червен диск. Това би могла да бъде Земята.

Обхвана го пронизителна, неизразима мъка.

— Смяна! — чу се силен глас зад гърба му.

Инженерът трепна. Докторът гледаше небето и се усмихваше. На Инженера изведнъж му се поиска да му благодари за нещо, нещо да каже и той не знаеше какво — но то беше необикновено важно, а у него липсваха думите. Той тръсна глава, отвърна на усмивката с усмивка и потъна в тъмния тунел.

Публикувано във вестник „Септемврийче“, броеве 43-57/1970 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.